

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 24 februari 1934 kl. 2 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion, II: 480, angående förbättring av skolornas undervisning i naturskydd.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för *Motionen.* förberedande handläggning hänvisad motion, nr 480, har herr Magnusson i Skövde hemställt, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t an- hålla, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om utredning, eventuellt genom skol- överstyrelsen, angående införandet på skolschemat av förbättrad undervisning i naturskydd, åsyftande ett förverkligande av i motionen angivna syfte att väcka förståelse för naturen och sinne för dess skönhetsvärden och deras bevarande, ävensom överväga möjligheten att åstadkomma för sådan undervisning lämpade läroböcker.

Det yrkande, i vilket förevarande motion utmynnar, är en integrerande del i ett större sammanhang av synpunkter och önskemål, som motionären i motionens utförliga motivering vill framhålla till beaktande. Med utgångspunkt i nutids- människans behov av vila och vederkvickelse genom naturen men också i hennes bristande känsla av plikter mot denna och hennes hänsynslösa utnyttjande av dess förmåner utvecklar motionären önskvärdheten och nödvändigheten av så- dana åtgärder, som skulle kunna uppfostra människorna till större förståelse för och aktsamhet om naturen och dess värden. De yrkanden, vilka framgå ur motiveringen och beröra skilda områden, äro emellertid uppdelade på flera mo- tioner, av vilka den till utskottet hänvisade på sätt ovan nämnts inskränker sig till att avse en utredning om förbättrad skolundervisning i naturskydd.

Utskottet vill först erinra därom, att undervisning i naturskydd meddelas *Gällande be-* i våra skolor. I gällande undervisningsplan för rikets *folkskolor* uttalas så- *stämmelser.* lunda i de anvisningar, som fogats till kursplanerna för ämnet geografi och naturkunnighet (Svensk författningssamling 1919, nr 880, s. 2662) följande:

”Vid lämpliga tillfällen böra barnen erinras om betydelsen av *skydd för vårt lands natur och naturföremål samt om människans plikter mot djuren.* Under- visningen bör så bedrivas, att den bidrager till att hos barnen grundlägga kär- lek till naturen och aktning för livet.”

I gällande undervisningsplan för rikets *allmänna läroverk* stadgas för ämnet biologi med hälsolära beträffande såväl realskolan som gymnasiet och lyceet, att vid undervisningen i biologi böra, särskilt i samband med exkursioner, natur- skyddssträvandena beaktas.

I de speciella anvisningar till varje ämne, vilka intagits i läroverkssakkunnigas förslag till undervisningsplaner för rikets allmänna läroverk och de kommunala mellanskolorna och vilka anvisningar av skolöverstyrelsen anbefallts att tjäna som ledning, anföres beträffande ämnet biologi med hälsolära följande (Läroverkssakkunnigas betänkande. Statens offentliga utredningar 1932: 31, s. 201): "Såsom redan framhållits, bör undervisningen å såväl realskolans som gymnasiets stadium eftersträva att föra lärjungarna i omedelbar beröring med naturen samt ge dem tillfälle att under lärarens ledning göra iakttagelser och insamla naturföremål. Detta sker genom anordnande av *exkursioner* så ofta sig göra låter, och därtill böra såväl friluftsdagar som lektionstimmar utnyttjas. Förutom de detaljstudier inom växt- och djurvärlden, som vid dessa exkursioner förekomma i anslutning till de olika årsklassernas kurser, skall städse åt naturskyddssträvandena och vad därmed äger sammanhang ägnas särskild uppmärksamhet. Vid vandring med de unga i skog och mark erbjuda sig för läraren osökta tillfällen att inskräpa betydelsen av att naturen och dess levande varelser icke bli föremål för tanklös åverkan eller skadegörelse från människans sida. Därjämte kan i lämpligt samband erinras om innebörden av de skydds-föreskrifter, som i vårt land utfärdats till förhindrande av skadegörelse inom växt- och djurvärlden."

Utskottet.

Utskottet delar helt de av motionären framförda synpunkterna på nödvändigheten och vikten av att åtgärder vidtagas till skyddande av naturen och dess värden. Livligt behjärtar utskottet den betydelsefulla angelägenheten av folkets fostran till djupare förståelse för naturen och till starkare ansvarskänsla i vårdsnaden av och umgänget med dess gåvor.

Emellertid ställer sig utskottet tvivlande inför den av motionären här föreslagna vägen för ernåendet av motionens syften. Frånsett det förhållandet att — såsom ovan framhållits — undervisning i naturskydd redan meddelas i våra skolor, hyser utskottet den övertygelsen, att den bildning av ideell och moralisk art, vartill motionären syftar, icke lämpligast vinnes genom en organisatorisk reform på skolschemat eller med tillhjälp av nya läroböcker utan genom vid lämpliga tillfällen återkommande påminnelser. Utskottet vill därjämte framhålla, att mycket även torde vara att vinna för naturskyddet genom att värdet av detsamma tillräckligt beaktas och framhålles vid det folkbildningsarbete, som omhänderhaves av olika bildningsorganisationer. Därmed uteslutes givetvis icke, att skolundervisningen på ifrågavarande område måste ha en utomordentligt viktig uppgift att fylla. Men vad dess handhavare kunna uträtta för danandet av större pietet och pliktkänsla mot naturen måste enligt utskottets förmenande bero av en på levande övertygelse grundad vilja och förmåga till allmänmänsklig och kulturell fostran och icke närmast sammanhänga med skolschemats ämnen eller läroböcker.

I anslutning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II:480, icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 februari 1934.

På utskottets vägnar:

JOSEF WEIJNE.

Närvarande: herr *Weijne*, herr *Lundell*, herr *Erlander*,* herr *Nyblom*, fru *Gustafson*, fru *Eklund*, herr *Norén*, herr *Sefve*, herr *Mårtensson*, herr *Larsson*.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
